

Una lluna de cames llargues passeja per la terra

L'últim àlbum de Montse Gisbert presenta, en uns dibuixos que són petites obres d'art, els elements que tradicionalment s'ensenyen als menuts (el mar, el camp i la ciutat, els animals, els transports, els aliments, la música...). Tanmateix, la rigidesa de l'escriptura en vers fa que els textos no estiguen a l'altura de les il·lustracions.

Cada pàgina par de l'àlbum *El desig de la Lluna* podria considerar-se una petita obra d'art, in-

dependent de la resta: làmines precioses, on imatges i lletres retallades d'arreu s'integren delicadament en uns dibuixos de perspectives impossibles, properes a les representacions infantils de la realitat; i on una lluna originalíssima –un cap trapezoïdal, gros, amb una corona fosca i una cueta prima (semblant a com diu el tòpic que són les dels xinesos), dos braços també primets que li surten de poc més avall de les orelles, un cos xicotet i dues cames llarguíssimes– descendeix a la terra per complir el seu desig: conèixer com es viu allà baix, saber per ella mateixa com és aqueixa bola blava que tanta curiositat li suscita. D'aquesta manera, el peculiar personatge recorre els espais i presenta molts dels elements que tradicionalment s'associen a l'aprenentatge dels més menuts: el mar, la ciutat, el paisatge rural, els mitjans de transport (vaixell, cotxe i bicicleta), les flors, els animals del zoo, el menjar i el mercat, la música i el ball, els esports i el posterior repòs al saló de casa, xerrada telefònica amb les amigues estrelles inclosa. És a dir, que tenim un seguit d'il·lustracions impecables, relacionades per un fil conductor –prim però conductor: la vi-

---

EL DESIG DE LA LLUNA

MONTSE GISBERT

32 PÀGINES

TANDEM EDICIONS, VALÈNCIA, 2002

sita de la lluna a la terra– i delimitades per un principi i un final ben definits: la baixada de la

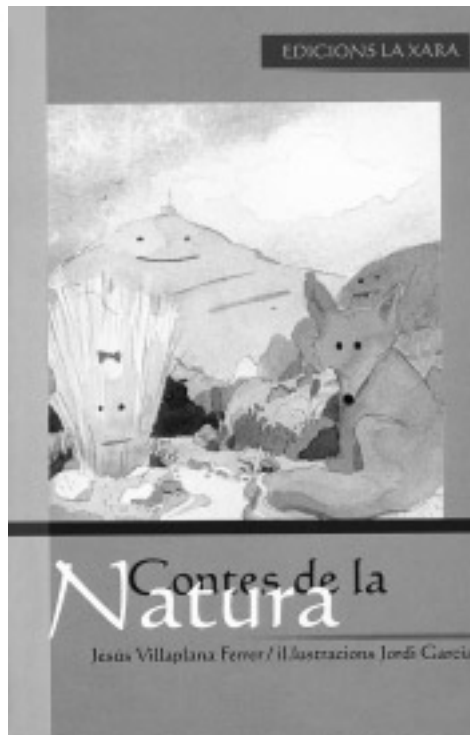
lluna al matí i la consegüent tornada al cel, a temps per mostrar la seua coneguda faç durant la nit.

Això quant a les pàgines pars. Respecte a les senars –a banda de les estrelles, inquietes i juganeres, acuradament distribuïdes en l'espai en blanc– l'obra, al meu entendre, flueix un poc perquè els textos estan construïts com petits poemes amb rima generalment consonant, formada en molts casos a partir de les terminacions d'infiniutius, participis i gerundis, la qual cosa converteix els versos en rebles. Sé que la sonoritat i el ritme dels poemes pot ser un al·licient per a la lectura dels xiquets, que incita a la memorització i repetició dels escrits, però no serveix qualsevol cosa, el ritme i la sonoritat no es troben en qualsevol conjunt de frases més o menys curtes, redactades una sota l'altra, i acabades en «-ar», «-at» o «-ant». Tal vegada la prosa, lliure de la rigidesa que exigeix la rima, però amb totes les possibilitats que proporcionen les reiteracions, imatges i jocs de paraules, hauria estat un recurs millor.

Arantxa Bea

La natura pren la paraula

Contes de la natura és la primera novel·la del biòleg saforenc Jesús Villaplana, autor de llibres tan significatius com *Introducció a la fauna invertebrada de la Safor* (1988) o *Entre senill i borró* (1992), entre d'altres.

CONTES DE LA NATURA

JESÚS VILLAPLANA

IL·LUSTRACIONS DE JORDI GARCIA

---

102 PÀGINES

EDICIONS LA XARA, SIMAT DE VALLDIGNA, 2002

Granotes, raboses, àguiles, cadeneres, pit-roigs, esparvers..., muntanyes i plantes prenen el do de la paraula i esdevenen els protagonistes d'aquestes vuit narracions breus que conformen el llibre. Fins i tot l'ésser humà hi té un paper destacat en algun conte, tot i que no sempre eix benparat pel seu afany destructor.

Hi ha un altre protagonista, però, que Villaplana coneix molt bé: els paratges que envolten el pic del Montdúver, fonamentalment Marxuquera i la Drova, on situa l'acció de molts dels contes, «desenvolupats a partir de fets reals», com ressa la contraportada.

La realitat, si fem cas de la contraportada, s'entremescla, però, amb llegendes, faules i rondalles explicades amb una afabilitat extraordinària que ens remet a les històries narrades a la vora del foc quan l'única manera d'entretenir les tardes era gaudint de la sabiesa tel·lúrica dels majors. Així, els nens i nenes descobriran, per exemple, com la supèrbia de la muntanya de la Safor la va condemnar a tenir la forma que té, o com una puput va convèncer uns pits-roigs perquè no emigraren i els va buscar un recer a prop de Barx per poder aguantar l'estiu.

Són històries senzilles, de vegades amb un argument mínim perquè allò important no és tant la història sinó el

comportament dels éssers vius, la seua manera de viure o, simplement, el gaudi dels paisatges. O la pròpia supervivència diària d'una espècie animal, que moltes vegades ja és tot un drama. I aquí arribem als valors. Els contes, les faules o les rondalles solen ser canals de transmissió de valors, sobretot si són destinats per a un públic jove. Per sobre de tots hi ha l'estima de la natura, que impregna tot el llibre gairebé inconscientment. Però també hi trobem valors com l'amistat, la voluntat de sobreviure o el respecte cap als altres éssers vius. I a un bon coneixedor de la fauna no se li escapen els trets característics d'alguns animals com l'astúcia o la supèrbia. No debades, Villaplana també ha plantejat el llibre com «una eina alternativa per a l'educació ambiental». La simplicitat dels arguments es recompença amb mestria amb unes magnífiques descripcions del paisatge acompanyades per una adjectivació molt rica i acurada, que desperta les ganes de deixar-ho tot i acudir *ipso facto* a les valls i muntanyes més properes per gaudir-ne.

Tot i que pensat per a infants i joves, els adults també gaudiran sobradament llegint el llibre, que promet moment d'entreteniment i amenitat.

Marc Candela

La rata que tot ho troba i altres coets espacials

Marfil treu el número 6 i el 7 de la col·lecció «El Drac de Paper», amb bones idees, pedagògicament i imaginativament, i amb dibuixos originals, però amb una poca traça lingüística que ofèn els parlars genuïns de molts xiquets i xiquetes

LA RATETA QUE COL·LECCIONAVA COL·LECCIONS

ROSA SABATER I DOLORS TODOLÍ

COL·LECCIÓ «EL DRAC DE PAPER», 6

37 PÀGINES

EDITORIAL MARFIL, ALCOI, 2001

COET A TITÀNIA

ROSA SABATER I DOLORS TODOLÍ

COL·LECCIÓ «EL DRAC DE PAPER», 7

45 PÀGINES

EDITORIAL MARFIL, ALCOI, 2001

Coet a Titània comença amb un joc clàssic: tres germans, Strelka, Valentina i Sann, s'inventen una nau espacial. Aquest coet té de tot: no li falta ni el radar, ni les habitacions dels tripulants. El problema és que, a l'espai, no tot és bufar i fer ampolles. El passeig pel sistema solar els durà algunes aventures desagradables, trobades esfereïdores i, el pitjor de tot, viatjar pels aires els farà adonar de la malaltia que afecta la Terra: la contaminació. Les il·lustracions senzilles i els colors suaus de Dolors Todolí han tingut en compte el caràcter de cadascun dels planetes (Venus és groc, simpàtic, brillant, mentre que Mart és roig i misteriós). El conte és una bona primera aproximació a l'astronomia, a la idea de «vida més enllà», i engresca els xiquets i les xiquetes perquè siguin grans amants dels viatges. La simplicitat amb què hi són tractats els conceptes ajuda els xiquets a sentir la matèria científica com a quelcom proper. *La Rateta que col·leccionava col·leccions* s'avé amb el comentari que se sol fer d'algú que ho troba tot: diem que «és una rata». Doncs bé: aquesta rata, no només ho troba tot, sinó que els ho furta als altres perquè, ja se sap, com que s'avorreix, no en té prou amb la col·lecció de botons, pedretes, paperets... També vol les col·leccions dels altres animals del bosc! La lliçó que n'aprendrà és que cal demanar les coses per favor, si és que vol continuar tenint amics. Les il·lustracions combinen el dibuix

amb la fotografia d'elements secundaris, cosa que és un bon al·licient per fomentar el diàleg de l'adult amb el xiquet o amb la xiqueta que rep el conte. Això sí, tant en un cas com en l'altre, l'adult que prove de llegir els contes en veu alta toparà amb un obstacle que qualificaríem d'insalvable, si no fóra perquè ens agradaria que totes les iniciatives editorials nostrades anaren endavant: el ritme de les paraules. *Coet...* està estructurat en versos, molt poc agradables musicalment parlant (i que suposem que no intenten rimar, perquè encara no hem trobat el lligam entre «atònit» i «satèl·lit», pel que fa a la prosòdia).

Però el veritable retret que fem a aquests dos contes és la manca de cura a l'hora de fer-ne la correcció lingüística, perquè no pot ser que des que són menuts comencem a introduir als xiquets i a les xiquetes algunes estructures que no pertanyen a la nostra llengua, com ara emprar sistemàticament el verb «anomenar» quan, a algun personatge, li «diuen» un nom («Tenen un germà que s'anomena Sann» o «la rateta que s'anomenava Berta»); dir que la rata volia «seguir jugant» (en comptes de «continuar jugant»); convertir en reflexius alguns verbs que en valencià no ho són (com ara «amagar-se la col·lecció a l'armari») o emprar expressions incorrectes («com eixes col·leccions no eren d'ella», que s'hauria de dir «com que...»).

Maite Insa

Solidaritat amb literatura

Les vacances d'una xiqueta provinent dels camps de refugiats saharais a terres valencianes, serveix com a excusa al Ferran per posar en contrast la seua cultura amb una de ben diferent. Una experiència intercultural comptada amb les dosis suficients d'ingenuïtat com perquè siga versemblant.

LES VACANCES DE SAÏDA

EVA PEYDRÓ

IL·LUSTRACIONS D'HORACIO ELENA

COL·LECCIÓ «EL MICALET GALÀCTIC», 85

70 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2002

L'entrada massiva d'immigrants a l'Estat espanyol i la major conscienciació de la societat al voltant del problema dels països en vies de desenvolupament, ha propiciat el creixement d'una literatura creada amb la intenció de sensibilitzar els joves i els infants de les diverses problemàtiques que castiguen l'anomenat tercer món. Aquesta literatura, en la major part d'ocasions instrumentalitzada i mancada de rerafons literari, ha estat objecte de debat a les aules de primària i secundària amb el dubtós objectiu de crear una consciència col·lectiva al voltant d'aquest problema. Si la seua presència ajuda a la consolidació de la literatura infantil i juvenil, és encara un debat per tancar. Creiem, doncs, que *Les vacances de Saïda*, s'encabeix dins d'aquest subgènere que, tot i ser recent, té un parent llunyà en la literatura compromesa dels 60. El pas dels anys, però, ha permès polir els productes merament *propagandistes* per tal de caminar cap a una literatura de millor qualitat. Aquest llibre n'és un exemple. El llibre d'Eva Peydró narra les vacances de Saïda, una xiqueta saharauí que passa l'estiu amb el Ferran, un xiquet valencià de classe mitjana el qual observava a través de la convivència les diferències, i al mateix temps les semblances, que hi ha entre tots dos. Si bé

la sinopsi podria semblar la d'un llibre del «muntó» que esmentàvem adés i tot que la història en si resulta un poc sòlida, el tractament de la trama el converteix en una història ben bé atractiva. L'autora tracta d'evitar la moralització directa. Més prompte, utilitzant la veu en primera persona del Ferran, fa reflexionar sobre com d'absurda pot ser la luxosa vida en el primer món. Qüestions sobre la manca de restriccions d'aigua, la possibilitat de triar el menjar i fins i tot rebujar-lo i altres anècdotes es tracten a la novel·leta amb una certa naturalitat que permet avançar la lectura àgilment. Naturalitat, per cert, de la qual està mancat el capítol sobre l'actuació racista d'una veïna, poc creïble amb els elements narratius que utilitza.

Tot i així, la veu en primera persona del Ferran es converteix en ocasions un arquetip massa comú del xiquet de classe mitjana capriciós i amb alguns tics que, si bé tracten d'aconseguir la complicitat del lector, resulten massa evidents i poden crear l'efecte contrari. En tot cas, la lectura d'aquest llibre és recomanable, no només per parlar, tractar o fer unitats didàctiques sobre l'educació al desenvolupament, sinó, el que és més important, com a una bona història.

Xavier Minguez.

Palabras que atrapan mundos

Originalmente concebido y admirablemente ilustrado, *Mis primeras 80.000 palabras* de la editorial Media Vaca es un libro con ochenta mil ventanas abiertas al mundo, las que los 231 autores de estas páginas han querido abrimos con sus ilustraciones.

MIS PRIMERAS 80.000 PALABRAS

DIVERSOS AUTORS

VICENTE FERRER (ED.)

TRADUCCIÓ A CÀRREC DE TEREDEL JIMÉNEZ,
ROGER COLOM, LUDEK JANDA

TRACTAMENT D'IMATGES:

PABLO MESTRE Y ALEJANDRA HIDALGO

COL·LECCIÓ «LIBROS PARA NIÑOS»

---

273 PÀGINES

EDITORIAL MEDIA VACA, VALÈNCIA, 2002

Mis primeras 80.000 palabras es un libro de Media Vaca. Para aquellos que conocen la línea de esta pequeña editorial independiente, saben que los libros de Media Vaca son además de libros muy ilustrados, objetos preciosos inspirados en ideas originales y atrevidas que son llevadas a término con inteligencia y buen gusto. El libro que nos ocupa nació al igual que los anteriores de una de esas propuestas insólitas. La editorial invitó a 231 artistas de más de 20 países a que escogieran su palabra favorita y la representaran con una ilustración a dos tintas. Inventar un libro con este planteamiento inicial no es tarea fácil si, además, la idea que anima el proyecto es de un sano idealismo, como es el de mejorar este mundo utilizando las mejores palabras existentes.

Alguien dijo que un gran libro es aquel capaz de arrastrarnos hacia otras muchas experiencias, es decir, aquel que

nos permite vivir más vidas de las que nunca seremos capaces de experimentar por nosotros mismos. Si estamos de acuerdo con esta idea, podemos decir que *Mis primeras 80.000 palabras* es un gran libro, y si no lo estamos, llegaremos a la misma conclusión. Los mundos concretos que aparecen recreados en estas páginas son tantos como las palabras que se recogen, palabras que tienen además el valor especial de ser las voces favoritas de los artistas e ilustradores gráficos autores de este exquisito diccionario. Tal como se explica en una de las páginas de este libro, «un diccionario no es sino una colección de palabras puestas en fila. Las palabras descansan en los diccionarios como las bellas durmientes y pueden pasar muchos años, antes de que alguien abra un libro y se atreva a pronunciarlas». *Mis primeras 80.000 palabras* es indudablemente una colección de palabras, pero con la particularidad de que se ha escrito con imágenes, algunas audaces y críticas; otras, divertidas o tiernas; pero siempre inteligentes. Y así como el lenguaje nunca es neutral, tampoco lo son las palabras elegidas por estos artistas, ni las admirables ilustraciones creadas por ellos, ni las definiciones que las acompañan y enriquecen. En conjun-

to hay un compromiso con la belleza y con la vida, puede ser la belleza de unos sonidos o de un concepto, o bien la relación afectiva que el artista haya contraído con una palabra o con la realidad que nombra. El resultado es un atlas de palabras e imágenes potentes que atrapan mundos para cambiarlos y enriquecerlos.

Este diccionario ilustrado destinado a niños sin edad, jóvenes y adultos es un libro excepcional. Su lectura es sugerente, su presentación impecable y su contenido tan inabarcable como ochenta mil ventanas abiertas al mundo.

Teresa Villarroya

